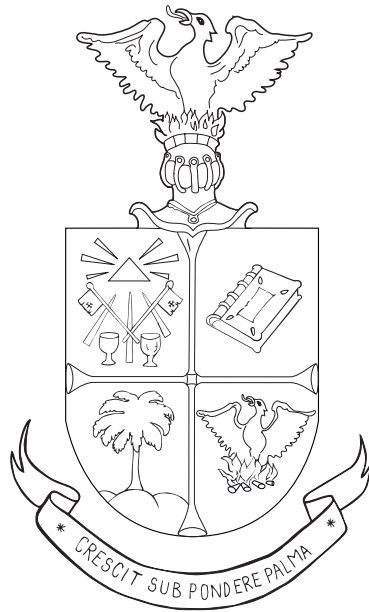

Glossa Iuridica

XIII. évfolyam, 3-4. szám

Budapest, 2026

Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar

SZERKESZTŐBIZOTTSÁGI ELNÖK:

Miskolczi Bodnár Péter

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG TAGJAI:

Antalóczy Péter, Birher Nándor, Böcskei Elvira, Bruhács János,
Csáki-Hatalovics Gyula, Cservák Csaba, Czine Ágnes, Dobrocsi Szilvia,
Domokos Andrea, Homicskó Árpád Olivér, Jakab Éva, Köbel Szilvia,
Kukorelli István, Kun Attila, Liviu Radu, Miskolczi Bodnár Péter,
Móré Sándor, Osztovits András, Pulay Gyula, Rixer Ádám, Erik Stenpien,
Stipta István, Szabó Imre, Szabó Zsolt, Szalma József, Szuchy Róbert,
Tamás András, Tóth András, Tóth J. Zoltán, Törő Csaba Attila,
Trócsányi László, Udvary Sándor

FŐSZERKESZTŐ:

Rixer Ádám

FŐSZERKESZTŐ-HELYETTESEK:

Köbel Szilvia, Nagy Péter, Szuchy Róbert, Udvary Sándor

SZERKESZTŐK:

Arató Balázs, Boóc Ádám, Cservák Csaba, Domokos Andrea, Stipta István

ISSN 2064-6887

*A teljes lapszám a Károli Gáspár Református Egyetem Kooperatív Doktori
Programja (KDP) keretében, a Kulturális és Innovációs Minisztérium
támogatásával készült*

Kiadja a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara

Felelős kiadó: Prof. Dr. Tóth J. Zoltán, dékán

A kiadvány nyomdai munkálatait előkészítette:

Patrocinium Kiadó

www.patrocinium.hu

FELZÁRKÓZÓ TELEPÜLÉSEK PROGRAM A MAGYAR REFORMÁTUS SZERETETSZOLGÁLAT MEGVALÓSÍTÁSÁBAN

BÖRÖCZ LÍVIA
szolgálatvezető (MRSZ)

Absztrakt

A tanulmány a Károli Gáspár Református Egyetemen elhangzott előadás szerkesztett leírata, amely a Magyar Református Szeretetszolgálat (MRSZ) szerepvállalását mutatja be a „Felzárkózó Települések” programban. Az írás ismerteti a program ’fogantatástól a foglalkoztatásig’ tartó alapelvét, valamint a diagnózis alapú „Jelenlét” módszertan gyakorlati alkalmazását. Az elemzés részletezi a rászoruló településeken végzett szociális munkát, a jelenlétpontok kialakításának szempontjait és a terepi munkatársak sokrétű feladatait. A szerző hangsúlyozza a helyi református gyülekezetekkel és intézményekkel való szoros együttműködés jelentőségét, amely hitbeli meggyőződésből fakadóan segíti elő a hátrányos helyzetű közösségek fenntartható felzárkózását és a generációs szegénység megtörését.

Kulcsszavak: Magyar Református Szeretetszolgálat, Felzárkózó Települések program, „Fogantatástól a foglalkoztatásig”, Jelenlét módszertan, jelenlétpont, szociális diagnózis, hátrányos helyzetű közösségek, társadalmi felzárkózás, szociális munka, közösség- és vidékfejlesztés, krízishelyzet

EMERGING SETTLEMENTS PROGRAM IMPLEMENTED
BY THE HUNGARIAN REFORMED CHURCH AID

Abstract

This paper is a revised transcript of a presentation delivered at Károli Gáspár University of the Reformed Church, detailing the role of the Hungarian Reformed Church Aid (MRSZ) in the „Emerging Settlements” program. The study describes the program’s core principle, „from conception to employment,” and the practical implementation of the diagnosis-based „Presence” (Jelenlét) methodology. The analysis explores social work interventions in disadvantaged settlements, criteria for establishing „presence

points,” and the multifaceted responsibilities of field workers. The author emphasizes the significance of close cooperation with local Reformed congregations and institutions, which, rooted in faith-based conviction, promotes sustainable social integration for marginalized communities and aims to break the cycle of intergenerational poverty.

Keywords: Hungarian Reformed Church Aid, Emerging Settlements Program, „from conception to employment”, Presence (Jelenlét) methodology, presence point, social diagnosis, marginalized communities, disadvantaged groups, social integration, field workers, social work, community and rural development, crisis situatio

1. Témafelvetés

Jelen tanulmány a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara által szervezett „Romák és nem romák: közösségeink jelene és jövője a Kárpát-medencében II.” című szakmai konferencián elhangzott előadás szerkesztett leirata. A felkérésnek eleget téve, az alábbi írás összefoglalja a Magyar Református Szeretetszolgálat (MRSZ) által koordinált „Felzárkózó Települések” program módszertani alapjait, a megvalósítás során szerzett gyakorlati tapasztalatokat.

2. A Magyar Református Szeretetszolgálatról

A Magyar Református Szeretetszolgálat¹ (MRSZ) egy református háttérű, keresztyén alapértékekre épülő közhasznú, karitatív szervezet, mely 2006 óta működik. Nemre, vallásra, politikai hovatartozásra való tekintet nélkül, a rászorultság elve mentén nyújt segítséget, elsősorban a Kárpát-medencében élő nélkülöző emberek számára, de számos külföldi missziót is szervezett az elmúlt években, hogy a természeti és humanitárius katasztrófák által sújtott térségekben segítsen. Közhasznú alaptevékenysége egyik legfontosabb alappillére a rászoruló családok, idősek és elesett emberek segítése. Az alapítvány rendszeresen szervez adománygyűjtéseket, hogy a beérkező adományokból gyors segítséget nyújthasson a mindennapokban.

A Szeretetszolgálat legismertebb programjai: „Szeretetdoboz” tartósélelmiszer-gyűjtés, a minden évben tízezreket megmozgató „Szeretethíd”

1 [www.jobbadni.hu: https://jobbadni.hu/rolunk/kuldetesunk-es-tortenetunk/](https://jobbadni.hu/rolunk/kuldetesunk-es-tortenetunk/) (2026. 01. 31.)

Kárpát-medencei Református Önkéntes Napok, amely a beteg gyermekek számára nyújt vigaszt, továbbá a megváltozott munkaképességűek számára esélyt adó Mentő Maci Program, valamint a rászoruló gyermekek karácsonyi álmait valóra váltó Karácsonyi Álom, és a tehetséges fiatalokat támogató Nyilas Misi Ösztöndíjprogram.

A felzárkózás tekintetében két fontos, a Szeretetszolgálat által indított programot tekintünk előzménynek: az ózdi „Válaszút” programot és a Cigándi járásban megvalósult „Végtelen lehetőség” programot.

3. A Felzárkózó Települések program (Fete)

Az előzményprojektek esetében – akárcsak a Felzárkózó Települések programban – a cél valamely kedvezőtlen társadalmi-gazdasági mutatókkal rendelkező helyszínen hátrányos helyzetű csoportok felzárkózásának segítése, a leszakadás lassítása, megállítása a hiányzó szolgáltatások egyenlő esélyű hozzáféréseinek a biztosításával, a helyi közösségek fejlesztésével, a munkaerőpiaci helyzetük javításával. Az összegyűjtött tapasztalatok, módszertanok megfelelő alapot biztosítottak a Szeretetszolgálat számára a Felzárkózó Települések programban való részvételre, a hosszútávú komplex fejlesztési program megvalósítására.

A Felzárkózó Települések program 2019-ben indult a Magyar Kormány kezdeményezésére, a legszegényebb települések felzárkózásának elősegítésére. A KSH adatai alapján kiválasztott 300 település az ország leghátrányosabb helyzetű települése, ahol hiányos az egészségügyi, oktatási, szociális és egyéb szolgáltatásokkal való ellátottság, továbbá szűkösök a kereskedelmi és kulturális fogyasztás lehetőségei is. Nehéz a munkaerőpiacon való elhelyezkedés, mind a hiányzó munkahelyek, mind a közlekedési adottságok miatt. A lakosság nagy része alacsony iskolai végzettséggel rendelkezik, jellemzően segélyekből, családi pótlékból és közmunkából származó alacsony jövedelemből élnek. Sokan romos, komfort nélküli házakban laknak, sokszor több család, generáció is egy ingatlanban. Magas az eladósodottság, kiemelkedően magas a drogfogyasztás, a bűnözés az itt élő lakosság körében.

A program – amelynek jelmondata a 'fogantatástól a foglalkoztatásig' – 2019-ben 31 településen 7 szervezet bevonásával indult el. 2023-ra már 178 helyszínen, 29 szervezet tevékenykedett, a 300 település bevonása 2025-ben fejeződik be.

A bevont településeken történő munkához a Magyar Máltai Szeretetszolgálat által kidolgozott ún. Jelenlét módszertan az iránymutató. A

módszer lényege, hogy a településen dolgozó szakemberek jelen vannak a település, a családok, a lakosság életében, mindennapjaiban, segítséget nyújtanak a napi problémák megoldásában, miközben a közösséget is fejlesztik. A program mégsem 'egyenprogram', amiben minden település ugyanazt a fejlesztést kapja, mivel a települések és az ott élők problémái is másak, ezért a megoldások is eltérnek egymástól. A helyi problémák feltérképezésére területenként szociális diagnózis készül.

A Jelenlét program célja a települések közösségi életének újjászervezése, útmutatás a kilátástalanságból, a reménytelenségből a problémák beazonosításával és az eddig elérhetetlennek tűnő lehetőségek realizálásával. A lakosság szociális-gazdasági-közösségi helyzetének javítását szolgáló fejlesztési munkához szükséges szakmai tudás, támogatások és szolgáltatások biztosítása, mindezek kapcsolódása a helyi települési, járási és térségi szintű közigazgatási rendszerbe és közösségi folyamatokba, s ezen belül egyes tevékenységei a nehéz helyzetben lévő, elszigetelt településeken található közösségek kiegyensúlyozott működésének kialakítására irányulnak.

3.1. *Mi az első lépés, amikor megérkezünk egy településre?*

A módszer alapja, hogy az adott településen a felzárkózási program elindulásakor jelenlétpontot nyitunk. Ez az első kézzelfogható jele annak, hogy elkezdődik egy hosszútávú munka, ahol a helyi lakosság és problémáik vannak a középpontban. A településeken a munkatársak felvételét követően megkezdődik a települési szociális diagnózis készítése, amely a település egészét veszi górcső alá: a település lakossága általános helyzetének felmérése, valamint korcsoportonkénti vizsgálata, a település infrastrukturális intézményi ellátottsága, társadalmi, ellátási, foglalkoztatási problémák és lehetőségek feltérképezése a feladat.

A módszertan infrastrukturális alapját az ún. jelenlétpontok adják, amelynek kiválasztása szintén az első félév feladata (egyházi vagy önkormányzati bérleményben vagy saját tulajdonban, esetleg haszonkölcsön szerződéssel). Az első év után a jelenlétpont kiválasztásának szempontjait összegezzük, ami aztán segítséget nyújt a további években az új települések munkatársai számára is.

3.1.1. Milyen szempontokat vettünk figyelembe a jelenlétpont kiválasztásánál?

Az elsődleges szempont, hogy a jelenlétpontot minél közelebb vigyük a rászoruló családok életteréhez. A jelenlétpont elhelyezését tekintve két csoportra oszthatjuk azokat a településeket, ahol megkezdjük a munkánkat. A települések egyik csoportja rendelkezik szegregátummal vagy szegregátumszerű utcákkal, a másik csoportja nem rendelkezik kifejezetten ilyen területtel, vegyesen helyezkednek el a hátrányos helyzetű családok a település egészében.

Vegyes esetben az a tapasztalatunk, hogy a jelenlétpont központi elhelyezkedése különösen azért fontos, mivel nagy területen helyezkedik el a község, konkrétan szegregált terület nincs, azonban a leghátrányosabb helyzetben élő helyi lakosok a nap túlnyomó részét a település központi részén töltik, hiszen reggelente óvodába, iskolába viszik gyermekeiket, egészségügyi intézménybe mennek, bevásárolnak, illetve a polgármesteri hivatalba érkeznek, majd a nap második felében ismét bejárájk ugyanett a településrészt, hiszen újra mennek gyermekeikért az oktatási, nevelési intézményekbe.

Egy vagy több szegregátummal rendelkező település esetén mindet megvizsgálva, a szolgáltatások elérése szempontjából a legkevésbé ellátott hely közelében nyitottuk meg a jelenlétpontot.

Elmondhatjuk, hogy minél több a munkatárs és a tervezett szolgáltatás, annál nagyobb épületre van szükség, még akkor is, ha a helyiségeket multifunkcionálisan használjuk. A kiválasztási szempontok között szerepel, hogy rendelkezzen az ingatlan zárt udvarral, hiszen számos gyermekfoglalkozást, szabadtéri eseményt, nyári napközis tábort szervezünk, amelyekhez egy biztonságos udvar elengedhetetlen, illetve kisebb játszótér kialakítása is cél, főként azokon a településeken, ahol köztéri játszótér nem áll rendelkezésre. Az eszközök, alapanyagok, felszerelések, adományok tárolásához szükséges a melléképületek megléte. A jelenlétpontjaink jelentős részén található saját kiskert, amely szintén sokoldalúan hasznosítható: a kiskertprogram modelljeként, vagy közösségi kertként is működhet az év során.

A fenti szempontok figyelembevételével sokszor nehéz ideális jelenlétpontot találni, hiszen a települések jelentős részén kevés az olyan közösségi szolgáltatások ellátására alkalmas ingatlan, amely ne igényelne jelentős felújítást, vagy minden szempontnak megfelelné. Az első jelenlétpontjaink már nem működő régi iskolaépületek voltak, amelyek szinte minden

feltételnek megfeleltek, de találhatunk a jelenlétpontok között régi parókiaépületet, elhagyott vendéglátóegységeket, nagyobb lakóépületeket is. A kiválasztásnál az is fontos, hogy a korábban jelentős szerepet betöltött közösségi ingatlanok új funkciókat kapjanak, a terek új élettel teljenek meg.

3.2. Terepi munkatársak – az új polihisztorok?

Magyarország településeinek 90%-a ötezer fő alatti, harmada ötszáz fő alatti lakossal rendelkezik. A vidéki térségek kapcsán kiemelendő, hogy minél kisebb településre megyünk, annál jellemzőbb a szolgáltatások hiánya, a közösségi közlekedés nehézsége, az elvándorlás, az elöregedés. A települési munkánk legfontosabb tartóoszlopai a helyi munkatársaink, akiknek a kiválasztása a hátrányos helyzetű térségekben, településeken nagy kihívást jelent – ahogyan ez a Végtelen lehetőség program megvalósítási nehézségeként is megjelent –, hiszen a diagnózisokban sorra láthattuk, hogy a Fete települések szakemberhiányosak. Bár a program sokat tapasztalt, 'fekete öves' szociális munkásokra lett tervezve, de rövid idő alatt láthatóvá vált, hogy ha céljaink között szerepel a munkahelyteremtés, akkor kompromisszumokat kell kötnünk a kiválasztás folyamán. A mi esetünkben ez azt jelenti, hogy csupán a jelenlétpont munkatársak egyharmada rendelkezik felsőfokú végzettséggel, és ennek a töredéke szociális szakmai. A program indulásakor érzékeltek ezt a nehézséget, így a kiválasztás során a végzettség mellett fontos szempont volt, hogy a jelentkező szeretne-e nehéz helyzetben lévő családokkal dolgozni, segítő munkát végezni. A terepi munkavégzés előtt a munkatársaknak a Máltai Szeretetszolgálat által biztosított rövid képzés áll rendelkezésére a program keretein belül, illetve az *onboarding* folyamat során tapasztaltabb mentorkollégák segítik az elindulást.

A kiválasztott munkatársak közreműködésével indul el a települési munka, amelynek beavatkozási területei az emberi életutat fogják át a 'fogantatástól a foglalkozásig': a kora gyermekkori (0-3 éves kori) fejlesztés, a fejlődés nyomon követése, a gyermekek oktatásának (bölcsőde, óvoda, általános iskola, középiskola) figyelemmel kísérése, fiatal felnőttkorban a szakképzés, felnőttképzés, pályaválasztás segítése egyaránt részei a programnak. A nagykorú, felnőtt lakosság közösségének fejlesztése programok szervezésével valósul meg, mint például a foglalkoztatás segítése munkaerőpiaci tanácsadással, munkaszocializációval, mely tevékenység jelenleg a kiskert programban valósul meg. Kortól független támogatást

az egészségügyi ellátások területén a szűrővizsgálatok szervezésével, a higiénés állapotok javítását különféle programok szervezésével – tisztálkodási lehetőség és mosodai szolgáltatás a jelenlétponton, szelektív szemetgyűjtés, rágcslóírtás – biztosítjuk. Az érintett településeken fontos a közlekedés és a közlekedésbiztonság megismerése, mivel a legtöbb szolgáltatás csak tömegközlekedéssel érhető el. A jelenlétpontok alapvetően hétköznapiakon tartanak nyitva, de a téli krízisidőszakban, valamint egyes ünnepekhez kötődően hétvégén is várjuk a helyi lakosokat. Fontos a jelenlét a településeken, ezért a jelenlétponton dolgozó munkatársak folyamatos támogatást, segítséget nyújtanak a lakosságnak, velük napi kapcsolatban vannak. A leggyakoribb segítségkérés az ügyintézés, kérelmek kitöltése, megírása, időpontok foglalása, krízishelyzetekben pedig azonnali élelmiszer-csomagot, télen lehetőségeink szerint kályhát és tüzelőt biztosítunk. A diagnózisokban azonosított települési problémák megoldására programok szervezése történik. A résztvevő településeken kiemelten fontos a közösség erősítése, fejlesztése, melynek érdekében programokat, klubokat, foglalkozásokat szervezünk, ilyenek például a barkács férfiklub és női főzőklub, sportfoglalkozások (kirándulások, foci), zeneoktatás, zeneklub. Fontos a családok jövedelmi viszonyainak javítása, mely leginkább a munkaerőpiaci támogatással, a térségi- és közösségi gazdaságfejlesztő projektek (helyi termék, kézműves műhelyek, turisztika) fejlesztésével érhető el. A nyílt munkaerőpiac elérése érdekében fontos a tömegközlekedés, ezért azokon a településeken, ahol ez nem igazán megoldott, közösségi buszszolgáltatást nyújtunk. Mivel a gyermekek vannak a program fókuszában, ezért részükre folyamatosan biztosítunk tanoda jellegű és Biztos Kezdet Gyermekeház (BKH) típusú szolgáltatásokat. A településen élők mindennapjait többféle szolgáltatás segíti – mint például mosási, tisztálkodási szolgáltatás, életvezetési- és adósságkezelő tanácsadás, eszköz kölcsönzés –, illetve rendszeres vagy alkalmi programok egészítik ki, ilyenek a nyári táborok, kézműves foglalkozások, gyermeknap rendezvények, baba-mama klub, sütő-főző klub, zongoraoktatás, barkács-műhely, varróklub, ifjúsági „csacsogó délután”, közösségi nap. A felsorolt beavatkozási területek, valamint az azokhoz kapcsolódó programok széles skálája világossá teszi számunkra, hogy miért is gondolunk úgy a helyi munkatársakra, mint ’új típusú polihisztorokra’. A kora gyermekkortól az időséig, a krízishelyzetektől munkaerőpiaci tanácsadáson át a kulturális értékek feltárásáig és programszervezésig, igen széles körben végeznek feladatokat a jelenlétpont munkatársak. A megvalósított tevékenységek

sokszínűségéből adódik, hogy az alkalmazott módszerek is több területet ölelnek fel, így a szociális munka, a vidék-és közösségfejlesztés, diakóniai szolgálat eszközeit mind megtalálhatjuk a helyi munka során.

3.3. Hol vagyunk jelen?

A Szeretetszolgálat 2019-ben Göncruszkán, Ricsén, Dámócon, Zemplénagárdon és Tiszakarádön kezdte meg a munkát. A második évben 2020-ban Átány, Bagamér, Mezőladány és Vilmány települések; a harmadik évben, 2021-ben további 12 település csatlakozott a programhoz: Beregdaróc, Szatmárcseke, Porcsalma, Nagyecsed, Tiszaeszlár, Tuzsér, Hodász, Szin, Bódvalenke, Geszt, Hajdúszovát, Méhtelek. A Felzárkózó Települések program 2023-ban ismét bővült, a meglévő 21 település mellett a negyedik ütemben 13 új helyen kezdődött meg a szolgálat: Büssü, Fábianháza, Farkaslyuk, Kántorjánosi, Kazsok, Kokad, Konyár, Körösszakál, Lácacséke, Nagyszekeres, Rozsály, Tiszabecs, Viss. Hodász település 2023 májustól átkerült a Máltai Szeretetszolgálat hatáskörébe, és Drávafok pedig a Magyar Református Szeretetszolgálathoz csatlakozott. 2024-ben a legnagyobb számú új településen kezdtük meg a munkát, 17 helyszínen: Egyházasharaszti, Old, Lábod, Tornanádaska, Tornaszentjakab, Aranyosapáti, Berekböszörmény, Magosliget, Uszka, Tiszaderzs, Tiszaigar, Tunyogmatolcs, Újkenéz, Újléta, Nemesbikk, Györgyarló, Járdánháza településeken. A 300 település bevonásának utolsó etapja 2025 őszén történt meg, ahol az MRSZ újabb 15 helyszínen kezdte meg a szolgálatát: Kömörő, Milota, Semjén, Tiszacsermely, Tiszabezded, Tiszamogyorós, Szamoskér, Eperjeske, Kékcse, Kelemér, Rétközberencs, Tengőd, Tizsakanyár, Túristvándi, Ökörítőfülpös településeken. Emellett más megvalósítóhoz kerültek Tiszaeszlár, Lábod, Tornanádaska és Tornaszentjakab települések, illetve 2026 januárjától Hangács települést vette át a Szeretetszolgálat. Jelenleg 63 településen végzünk szolgálatot a program keretein belül.

4. Együttműködés és komplexitás

A program megvalósítása során elengedhetetlennek tartjuk az együttműködéseket helyi és mikrotér-ségi szinten egyaránt, hiszen a települések fejlesztéséhez rendelkezésre álló infrastrukturális-, és humánkapacitások hiányosak, a pénzügyi lehetőségek korlátozottak, így a felzárkózási célok megvalósítása érdekében fontos, hogy elkerüljük a párhuzamos működé-

seket. Szeretetszolgálatunk kiemelten fontosnak tartja a helyi református gyülekezetekkel, közösségekkel történő partneri kapcsolat kialakítását, hiszen különös támogatást jelent a helyben aktív református lelkipásztor és az általa vezetett gyülekezet. Mindemellett partnereink a helyi döntéshozók (polgármester, képviselőtestület, nemzetiségi önkormányzatok), szociális ellátás, oktatás, közművelődés intézményei, szakmai civil szervezetek. A fejlesztés komplex lépéseinek tervezhetőségéért – mind a szociális területen (életvezetési ismeretek, szociális készségek, kompetencia alapú tudás), mind a térség gazdasági fejlesztésének érdekében – további fontos szereplőket kell bevonni. A helyi legfontosabb döntéshozók (lelkipásztor, gyülekezet, polgármester, jegyző), valamint a szakterületi partnerek (helyi szociális alapellátás, oktatási intézmények) mellett, helyenként a vidéki térségek területi fejlesztésének kiterjesztéséhez közösség-és vidékfejlesztő (NMI, LEADER) szervezetekkel és szakemberekkel működünk együtt. A meglévő református intézményekkel való együttműködés is kiemelten fontos, a program megvalósulását támogatja, beágyazottságát erősíti, a településen való jelenléttel – amely településen van református óvoda vagy iskola, tanoda – vagy az intézményekben szerzett tapasztalatok átadásával (református oktatási intézmények, felzárkózási szolgáltatások tanodák, Biztos Kezdet Gyerekházak szakemberei, HEKS tanodák, inkluzív iskolai programok). A református egyetemekkel, kutatóműhelyekkel, tananyagfejlesztőkkel, roma szakkollégiumokkal már megkezdődött az együttműködés, de ezek a területek is számos kiaknázásra váró további lehetőséget tartogatnak. A Magyar Református Szeretetszolgálat hisz abban, hogy hosszú távon akkor tud valódi és fenntartható segítséget nyújtani a rászorulóknak számára, ha „hálót ad, és nem halat” – vagyis nem pusztán az azonnali szükségletekre reagál, hanem lehetőséget teremt a társadalmi felzárkózásra és az önálló életvitel megerősítésére. Ez magában foglalja a gyermekeket érintő fejlesztő programokat, a települési és járási szinten jelentkező közösségi hiányosságokra adott komplex válaszokat, valamint – lehetőség szerint – a helyi gazdaság élénkítését és munkahelyteremtést is. A program komplexitása éppen abban rejlik, hogy integrálja az adott térségben meglévő tudást, a humán kapcsolatokat, valamint a felzárkózás különböző területein szolgáló szakembereket és együttműködő partnereket, és ezzel mintát ad a felelős, közösségi ’emberhalász’ szemléletre. A hátrányok újratermelődésének megtörése ugyanis nem valósulhat meg egyetlen szervezet vagy szereplő munkájával: valódi változás csak összefogással, egymás erőforrásait és tapasztalatait kiegészítve érhető el.

Az együttműködés nem csupán az anyagi és emberi erőforrások szűkössége miatt szükséges, hanem hitbeli meggyőződésből is fakad. Hisszük, hogy szolgálatunk során nem egyedül munkálkodunk, hanem Isten országának munkatársaiként veszünk részt a ránk bízott közösségek felemelésében. Ez a reménység és közös felelősségvállalás ad erőt ahhoz, hogy a legnehezebb sorsú településeken is kitartó, rendszerszintű és jövőt formáló munkát végezzünk.